

Grise og popler – en ny kombination

Hvordan kommer verden fremad? Det gør den vel ved, at nogen er kreative og kombinerer noget, som ikke har været prøvet før. Her har en vestjysk landmand kombineret avl af fri-landsgrise med flisproduktion i popler.

So med grise foran 2-årige popler, hvor de små grise har adgang, men endnu ikke søerne.

Ejendommen Hestbjerg ved Idom i Vestjylland har været i samme families besiddelse i hvert fald siden 1600-tal-

let. Den ejes nu af Bertel Hestbjerg, 13. generation på stedet. Uddannet agronom og økonom.

Gården er koncentreret om økologisk svineproduktion – den del af den danske svineproduktion, hvor økonomien er bedst. Ifølge Bertel Hestbjerg er efterspørgslen så god, at der kunne sælges mindst det dobbelte, men bureaukratiet omkring miljøtilladelse og långivning er generelt så kringlet, at mulighederne ikke udnyttes.

I alt har Hestbjerg op mod 2.000 søer, og en smågriseproduktion på omkring 40.000 pr. år, hvoraf halvdelen fødes op på familiens ejendomme. Grisene går som i traditionel økologisk drift familievist på store græsmarker med hytter af metal. For at mindske nedvaskningen af kvælstof er der hvert andet år en normal landbrugsafgrøde (med græs-udlæg) på arealerne.

Man er godt tilpas med den økologiske udendørsproduktion, som man synes er mere naturlig for grisene, end hvor de går indendørs på et spaltegulv over sin egen afføring. I alt har man 100 ha med grise, heraf de 40 ha her på stamejendommen. Til hjælp i bedriften har man fastansat 15 rumænere.

Der er hegnet mod ræve, men der har tidvis været problemer med ravne, som tager de nyfødte. Desuden må man leve med, at mågerne spiser foder for 1500 kr. om dagen (i vinterhalvåret).

Hvorfor popler?

Men selve markdriften er heller ikke uden problemer. Grisene roder græstørven op, og på varme dage mangler grisene skygge. Desuden vil man godt yderligere mindske nedvaskningen af næringsstoffer, især kvælstof. Og så var det, at den tanke slog Bertel Hestbjerg, om der ikke med popler på arealet kunne skabes et skovklima, som kombinerede endnu bedre forhold for grisene med en flisproduktion og en bedre opsamling af næringsstoffer? Grisen er jo faktisk af naturen et skovdyr.

Sammen med skovfoged Bo Trads Simonsen fra Skovdyrkerne Vest har man nu kørt forsøg i fire år. Og det ser lovende ud. Der etableres baner med popler (OP42) på 18 eller 30 meters bredde for hver 100 meter. Det første år har grisene ingen adgang, og poplerne holdes rene mekanisk. Visse steder er der lave el-tråde, som holder alle grise ude, andre steder høje tråde, der kun holder søerne ude, men tillader smågrisene at passere under.

Skovfoged Bo Trads Simonsen (tv.) har nu kørt forsøget med at kombinere popler og frilandsgrise i fire år. Det tegner godt. Til højre ejendommens ejer, Bertel Hestbjerg.

Fra år 2 slippes smågrisene ind i poplerne, og det ser ud til, at de kan holde stykkerne rene fra det tidspunkt. Poppelbæltet er delt med en el-tråd på midten, så grisene kan gå ind i halvdelen. Smågrisene går i poplerne og hos søerne i 7 uger, hvorefter de opfodres til slagtevægt i et åbent staldanlæg. Søerne går ude hele året, kun afbrudt af korte staldophold, når de skal insemineres.

Til sommer, hvor de ældste popler er fire år, vil man forsøgs-mæssigt også lukke søerne ind i poplerne. (Hvis det sker tidligere, er man bange for, at grisene ødelægger træerne). Man vil sammen med nogle forskere fra Foulum lave et forsøg, hvor halvdelen af søerne får lov til at gå ind i træerne, den anden halvdel ikke. Samtidig registreres forskelle i sygdomme, dødelighed, foderforbrug m.m.

Denne mark er opdelt i 70 meter græs og 18 meter popler. Smågrisene har adgang til poppelkoven fra hver side.

Plantesystem

Poplerne er plantet med en rækkeafstand på 2,75-3,00 meter af hensyn til første års rensning. I midten er rækkeafstanden 4 meter, hvilket senere giver bedre plads til flishugningen. I rækken er plantet på mellem 2 og 3 meter. Der er et lovkrav om minimum 2.000 planter pr. ha. Men det er i virkeligheden for meget, og man vil søge om at kunne bruge et mindre plantetal. Der anvendes barrodsplanter ved plantning – ikke stiklinger.

Man har prøvet både plantning på almindelig landbrugspløjet jord og i reolpløjede bæltter. Ukrudtstrykket i poplerne er markant lavere på de reolpløjede partier, men man foretrækker alligevel den almindelige pløjning, fordi stykkerne så vil være lettere at lægge tilbage til landbrugsjord senere.

Planen er en poppel-omdrift på 30 år, og med tre gange høst. For at holde permanent skygge på arealerne regner man med at dele hver høst, så der i første omgang kun tages hvert andet træ og de øvrige nogle år senere. Ved hugning til flis vil man sætte høje stød på 1-2 meter, så søerne ikke kan vælte de nye opslag.

Foruden selve gården Hestbjerg har man blandt andet en `udviklingsejendom` i Tim, hvor man kører yderligere forsøg. Her vil man forsøge med en senere fravæning og en større og mere varieret andel med skov.

Man håber, at en fravæning så sent som i 10-12 ugers alder kan fjerne behovet for tilførsel af kobber og zink, som man nu giver for at forebygge problemer med diar-

ré. På forsøgsarealerne i Tim har man suppleret poplerne med omorika, sitka og forskellige frugttræer. Nåletræerne vil give bedre læ i en større del af året, og frugttræer som skovæble, mirabel, kastanjer m.fl. vil give et velsmagende kosttilskud til grisene.

Fremtidens danske skovsvin?

Vel er Tryggevejle Å ikke Rubicon, og vel er forholdene i Vestjylland og Nordspanien ikke ens, men tanken går alligevel til de spanske sortfodssvin, der går frit i skovene, hvor de lever af agern, nødder, græs og hvad de ellers kan finde. Og hvor skinkerne efterfølgende sælges til høje priser på fine restauranter. Mon man kan nærme sig en sådan produktion i Danmark? Bertel Hestbjerg gør forsøget.

(Interesserede kan se et indslag om Bertel Hestbjergs forsøg med popler på youtube (søg på `Bertel Hestbjerg`). Man kan også læse om de spanske grise på www.madklummen.dk/Den-rene-gris-med-de-sortefodder.html).

(phi@skovdyrkerne.dk, inkl. fotos)

**Der er flere værdier
i din skov, end du tror!**

SKOVDYRKERNE

www.facebook.com/Skovdyrkerne